

JUSTIITSMINISTEERIUM

Eesti Kohtunike Ühing
ekou@ekou.ee

Teie 22.06.2020
Meie 26.06.2020

nr 13-2/4036

Vastus Eesti Kohtunike Ühingu 22.06.2020.a pöördumisele

Justiitsministeeriumi eestvedamisel toimus 17. juunil 2020.a virtuaalne kohtujuhtide nõupäev, mille päevakorras olid järgnevad teemad: eriolukorrast väljumine kohtutes, maksekäsuosakonna töökoormus, tugiteenuste tsentraliseerimine, kohtuarendustoimkonna tegemised, kohtute kommunikatsioon ning muud teemad (rahvakohtuniku probleem, töökoormusmetoodika, kohtuasjade jagamise arendus KIS-is, eestkoste lahendite edastamine rahvastikuregistrisse, infoturbe eksam, riistvara ja justiitspunktid, tööandja väärtuspakkumine ja personalieesmärgid.

Kohtuarendustoimkonna tegemistest andis tavapärase ülevaate Justiitsministeeriumi asekancler Viljar Peep. Nimelt on Justiitshalduspoliitika osakonnas valmimas mitu väljatöötamiskavatsust (VTK-d), mis on seotud kohtute töökorraldusega. Soovime välja töötada perelepituse teenuse riikliku süsteemi ning laiendada perekonnasjades kohtuvälist lepituspuhvrit. Koostamisel on avalikustamise VTK, mille eesmärgiks on kohtulahendite elektrooniline avalik kuulutamine ja jõustunud kohtulahendite avalikustamine, kohtutoimikuga tutvumine kriminaalmenetluses ning virtuaalsete kohtuistungite avalikkus. Valmimas on VTK paberivabale kohtule ülemineku osas, millega soovime tsiviil- ja haldusajades üle minna digitaalsele toimikule ning luua eeldused andmepõhise kohtumenetluse osalisele rakendamisele. Lisaks lähme edasi kohtuarenduse II etapiga, mille VTK eesmärgiks on hetkel kohtunikuabi ja kohtujuristi ametikohtade arendamine ja järelevalve ühtlustamine ametitegevuse üle, eestkoste järelevalve osakonna loomine ning erikohtualluvuse ja teatud liiki kohtuasjade riikliku jagamise loomine kohtutevahelise töökoormuse ühtlustamiseks. Edastame ühingu 22.06.2020.a pöördumises tõstatatud küsimuse ulatuses (kohtuarendustoimkonna tegemised) ka väljavõtte 17.06.2020.a kohtujuhtide nõupäeva protokollist.

V. Peep andis lühikese ülevaate toimkonna tegevusest. Kohtuarenduse I etapp on Riigikogus vastu võetud 10.06.2020.a. II etapi kohta on valmimas VTK, mida toimkond arutab 18.06.2020.a. Valmimas on digitoimiku seaduse eelnõu VTK ning koostame kohtu avalikkuse VTK (kohtutoimiku avalikkus menetluse ajal ja järel, kuulutamine, jõustumine, kantseleis kättesaadavaks tegemine ning kohtuistungite avalikkuse piiramise sätted). Andmekaitse spetsialisti võiks selle VTK koostamisse kaasata.

Rahvastikuminiistri vedada on hetkel vanemlusnõustamine (perelepitus), et laiendada lepituspuhvrit, mis peaks vähendama emotsionaalseid perekonnasju, kus on osapooleks lapsed ja kaklevad vanemad. Valmimas on õigusabi kvaliteedi analüüs, mis peaks viima seadusandliku algatuseni. Analüüs puudutab esindajate kvaliteedi hindamist. Ei välista võimalike ettepanekutena advokaadi monopoli laiendamist kohtus esindamiseks ka Riigikohtust allapoole või õigusnõustaja kutse taastamist.

Toimkonna teise eelnõu VTK-ga soovitakse püsiva meetmena töökoormuse ühtlustamiseks viia sisse teatud liiki asjade üleriigiline jagamine. Organisatoorselt kaaluda järgnevaid muudatusi: 1) ühe maakohtu, ühe ringkonnakohtu ja ühe halduskohtu mudeli moodustamine; 2) kohtuteenistuse ühendamine üheks asutuseks ATS-i mõttes, mis peaks kohtu ressursi jagamist lihtsustama; 3) järjepidev peenhäälestus (asjade üleriigiline jagamine, tugiteenuste tsentraliseerimine). Uuesti on päevakorras kohtunike töövõimehüvitise taastamine ning lisaks ka võimalus kohtunike tervise seisundit vajadusel hinnata (nt et kõrgema kohtu esimehel on võimalik suunata terviseekspertiisi). Kohtunike tagasiside küsimus (kaalumisel kas regulaarne kohtunike hindamine või vastavalt vajadusele tagasiside ringkonnakohtu kolleegiumitelt). VTK käsitleb ka kohtujuristi ja kohtunikuabi ametite arendamist (kohtunike järelkasvu temaatika). Alates 10.06.2020.a on kohtunikuabi palk pool

esimese astme kohtuniku palgast ja ei ole enam kehtestatud Vabariigi Valitsuse poolt. Mõte moodustada eestkoste järelevalve osakond, et meetodika oleks maakohtutes ühesugune.

M. Eerik viitas, et osad teemad käsitlevad kapitaalsete muudatusi, mis eeldaksid terve kohtunikkonna arutelu.

V. Peep selgitas, et toimikond esitab VTK, seejärel arutatakse sisu kohtujuhtidega ja KHN-is ning peale kooskõlastusringi koostatakse eelnõu, mida omakorda arutatakse. Täiskogu päevakord on Riigikohtu ja Riigikohtu esimehe pädevuses. Soovi korral on võimalik arutada teemasid ka korralisel täiskogul.

Otsus: Kohtujuhid võtavad informatsiooni teadmiseks.

Eeltoodust tulenevalt on kohtuarenduse II etapi VTK koostamisel ning VTK sisu arutatakse alles kohtuarendustoimkonnas. Juhin tähelepanu asjaolule, et arutelu järgselt peab VTK läbima ka ministeeriumisisese kooskõlastusringi, seega hetkel ei ole võimalik öelda, mis esialgsetest mõtetest VTK-s kajastust leiavad. VTK saadetakse arvamuse avaldamiseks kindlasti ka Eesti Kohtunike Ühingule (EKOÜ). Ühtlasi paluksime EKOÜ-l 2020.a jooksul kujundada ka arvamus kohtunike ametikitsenduste ajakohasuse ja muutmisvajaduse osas. Samuti sooviksime ühingu hinnangut, kas võimalused töötada kohtunikuna osalise töökoormusega (KS § 37¹) on piisavad või tuleks kaaluda nende laiendamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Eneli Kivi
Nõunik

Eneli Kivi 620 8104
Eneli.Kivi@just.ee